

Реферат на тему: "Роман І. Багряного "Тигролови""

Іван Багрянний

роман І. Багряного "Тигролови"

КОМПОЗИЦІЯ ТА СЮЖЕТ ТВОРУ

Композиція роману зумовлена особливостями жанру: твір складається з 12 розділів, ряду підрозділів, схожих на новели, що мають інтригуючі назви: "Дракон", "Світ на колесах", "Навзаводи зі смертю", "Заколоті капітуляція", "Бог кохання", "Весела робінзонада", "Не ходи босий" та інші. Позасюжетні елементи — пейзажі, портрети, сценічні моменти — завжди.... романтично забарвлені. Особливо захоплюють уяву читача екзотичні панорами Сіхоте—Аліня, описи краєвидів на Зміїній та Голубій Падях. Інтер'єри подано точно й барвисто, з багатьма промовистими деталями. Цікаві історичні екскурси, що їх вкладено в уста різних персонажів.

Важлива роль належить експозиції зі своєрідно запрограмованою ідеєю —твору. Поїзд-дракон, якого веде паровоз-голова "Йосиф Сталін" і підпихає демон "Фелікс Дзержинський", який має черево, "натопане вщерт" тисячними жертвами, летить у чорну темряву, у прірву, в небуття. Цей ешелон смерті, сформований ОГПУ — НКВД, уособлює загрозу знищення, яка стала реальною для громадян великої радянської імперії. Та ось зринає над обставленими багнетами й оповитими жахливою державною таємницею вагонами українська розлога пісня. Вона "здіймається на крила", "шугає і б'є крильми над стіною дракона", "мелодія стає дедалі потужнішою, кипить, вирує", і ооскаженілі вартові безсилі спинити її. Бо то — голос неупокореної волі, свідчення нездоланності українського духу.

Сюжет розгортається з інтригуючої зав'язки: на останній станції виявляється, що втік найнебезпечніший в'язень Григорій Многогрішний, якого пильнував сам начальник ешелону. Це одразу викликає в читача інтерес до майбутньої долі того сміливця.

Подальший розвиток дії складається з ряду небезпечних для Григорія ситуацій, кожна з яких — провісник головного кульмінаційного моменту. Ось голод і втома зовсім паралізували волю й виснажили сили втікача. Чи витримає? А ось його накрила разом із важкою ведмежою тушею чорна ніч неприємності. Чи не назовсім? Далі Григорій зі своїм названим братом Грицьком кидає виклик долі — їде поїздом без документів до Хабаровська, де кожної хвилини його можуть затримати. У місті хоче йти навіть у пащу до свого залятого ворога — НКВД. Григорія помічають і переслідують, але й тут щаслива доля рятує його. Отак весь час читач перебуває в напруженні. Та найбільшої сили досягає конфлікт при майже неймовірній зустрічі Многогрішного і Медвина в тайговому безлюдді. Григорій розправляється з катом: "Тут... я тобі і рев... тут я тобі й трибунал!" Завершується роман повним тріумфом благородних ідеалів. Щаслива

розв'язка теж відбувається на межі неможливого — закохана пара завдяки своїй кмітливості, винахідливості і сміливості переходить кордон і опиняється в безпечному місці.

ОБРАЗИ РОМАНУ

Головний герой роману І. Багряного "Тигролови" — Григорій Многогрішний. У телеграмі про його втечу і розшук подаються такі прикмети: "Юнак — 25 літ, русявий, атлет, авіатор..." Судячи з прізвища, він — далекий нащадок славного козацького гетьмана Дем'яна Многогрішного. Юнак постає перед читачем людиною із сформованим характером. Про минуле його відомо мало — із спогадів самого Григорія про слобожанські луки, святкові гулянки молоді на Трійцю, пташині переспіви та про те, як уночі пасли коней, варили кашу... Ще трохи відкриває завісу минулого пояснення юнака Наталці Сірківні, яка була свідком розправи, вчиненої Григорієм над майором Медвиним. Ми розуміємо, що з боку героя це жорстокий, але вимушений і справедливий акт помсти. Одна з найголовніших рис Григорія Многогрішного — його самовіддана любов до батьківщини — України, до свого нещасного народу, їдучи в переповненому, непристосованому для перевезення людей поїзді "Владивосток: — Москва", він слухає печальні сповіді обдурених владою земляків-заробітчанин, і голова його наморочиться від болю і гніву: "Те, що він почав був забувати,— ціла ота трагедія його народу,— навалилось на нього всім тягарем, кидаючи серце, мов м'яч, у всі боки.

Уся! Уся його Вітчизна ось так — на колесах поза геттю, розчавлена, розшматована, знеосіблена, в корості, в бруді... розпачі! Голодна!.. Безвихідна!.. Безперспективна!.. Стискав зуби, аж-но набрякли щелепи".

Ось у якомусь заціпенінні Григорій прикипає поглядом до барака, де охоронник обливає брудною лайкою дівчат-невільниць, які тільки піснею й можуть поскаржитися холодному сибірському небу на свою долю.

Таку ж гостру реакцію викликає в героя спостереження за дівчатами в ресторані, які взялися освоювати "найдревнішу професію" і переживають тяжкий сором, муки совісті, зрікаючись предківських заповітів: "Обидві вродливі... Обидві стомлені, змарнілі... Раптом Григорій уловив фразу... Дівчата говорили українською мовою! І так ніби хто врізав батогом по серцю, ніби обухом по карку. "Та це ж вони!!! — дочки розкуркулених батьків, розкиданих по сибірах! Це ж вони, втікаючи, рятуються! Рятуються від холоду і голоду, від безправ'я і смерті,— рятують життя ціною краси і молодості, ціною честі і материнського щастя..."

Глибокий патріотизм Григорія, його сердечна й щира любов до України виявляються і в розмові з матір'ю Наталки про предківську українську землю, що як святиня збереглася в її пам'яті. Дуже боляче було йому думати, що немає вже його тихого краю, України тієї, ясної, сонячної. Що садки вишневі повирубубані, ріки збаламучені, степи сльозами обпоєні, і небо ясне людям потемніло... Природжена тактовність підказала хлопцеві, що треба змовчати, не розказувати правди матері Наталки, хай жінка "любить її такою, якою пам'ятає". Григорій милується побутом Сірків, їхньою вірністю біленій хаті, вишитим рушникам, рідній мові та звичаям. Він

глибоко зворушений тим, як Сірки намагалися "наздогнати" Різдво, а потім святкували його, "як з діда-прадіда велося: з кутею на Святвечір і з усім тим зворушливим і романтичним ритуалом, що такий пам'ятний Григорієві з дитинства. З віршуванням, з колядками".

І не дивно, що втікача підтримує й рятує саме маленька сірківська Україна. То — подарунок долі, дяка за цілеспрямованість і стійкість у простуванні до мети, за любов до батьківщини, куди герой хотів би повернутися визволителем і переможцем.

Друга визначальна риса Григорія Многогрішного — могутня воля до життя, і не абиякого, а гідного людини. Про це свідчить його непримиренність до несправедливого більшовицького режиму, а після ув'язнення — постійне шукання й використання найменших шансів для втечі. Так, напівзнищений фізично політв'язень виривається з божевільні, куди його незаконно запроторило "найгуманніше у світі" правосуддя, вистрибує на ходу зі "скаженого поїзда" — у ніч, у смерть, ігнорує небезпеку переслідування, навіть кидає виклик долі, вирушивши з тайги до Хабаровська. Григорій іде на полювання нарівні з досвідченими мисливцями, зважується на фантастично сміливі лови "кішок" ---тигрів. Завдяки своїй сміливості та винахідливості разом з коханою здобуває жадану волю, перейшовши кордон і ставши недосяжним для всевладного монстра — НКВД — ОГПУ.